

LAUSUNTO

Eduskunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijan kuuleminen ja kirjallinen asiantuntijalausunto; HE 189/2025 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä hyvinvointialueesta annetun lain muuttamiseksi väliaikaisen 115 a §:n käyttöön otosta sekä tarkennuksia 16 §:n investointisuunnitelmaa koskevaan sääntelyyn

SuPer kannattaa hallituksen esitystä, jossa hyvinvointialueesta annettuun lakiin lisätään uusi 115 a § koskien alijäämän kattamisen määrääjän jatkamista sekä tarkennuksia 16 §:n investointisuunnitelmaa koskevaan sääntelyyn. Muutokset ovat tarpeellisia, johdonmukaisia ja vastaavat hyvinvointialueiden tosiasiallisia taloudellisia olosuhteita. Samalla tuomme esiin huolestamme siitä, että nämä muutosehdotukset tulevat hyvin myöhäisessä vaiheessa, mikä on jo aiheuttanut alueilla huomattavaa epävarmuutta, ylimääräistä hallinnollista kuormitusta ja merkittäviä sopeutustoimia, joita olisi voitu välttää, mikäli lainsäädäntö olisi tuotu eduskuntaan aikaisemmin.

Esitetty uusi 115 a § on perusteltu sen vuoksi, että nykyinen kahden vuoden kattamiskausi ei monilla hyvinvointialueilla ole realistinen ilman, että lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus vaarantuisi. Alueilla on kertynyt alijäämiä, joiden kattaminen aiemmassa määrääjässä johtaisi siihen, että palveluja jouduttaisiin sopeuttamaan tavalla, joka voisi muodostua perusoikeuksien vastaiseksi. Lakimuutos mahdollistaa määrääjän jatkamisen vain niille alueille, joilla on siihen todellinen tarve, ja ainoastaan silloin, kun alijäämä on katettavissa uudessa määrääjässä ja alueella on luotettava suunnitelma tilanteen korjaamiseksi. Lainsäädäntömuutos estää hyvinvointialueita siirtämästä vaikeita päätöksiä tulevaisuuteen. Rahoituslain edessä kaikkien alueiden on oltava samanlaisen arvioinnin alla ja siksi lisäämme voidaan myöntää vain silloin, kun edellytykset ja konkreettinen suunnitelma ovat olemassa. Tämä säilyttää myös talouden ohjausjärjestelmän kannustavuuden.

Sääntely tukee hyvinvointialueiden itsehallintoa tarjoamalla kevyemmän vaihtoehdon valtion raskaammille ohjaus- ja arviointimenettelyille. Ilman mahdollisuutta määrääjän jatkamiseen useat alueet olisivat vaarassa ajautua joko lisärahoitusmenettelyyn tai arviointimenettelyyn, mikä kaventaisi niiden omaa päätösvaltaa. Ehdotettu 115 a § korjaa tämän epätasapainon ja tuo lainsäädäntöön

selkeyttä ja oikeusvarmuutta tilanteessa, jossa nykyinen sääntely ei enää vastaa muuttuneita olosuhteita. Nykyinen laki on laadittu oletuksilla, jotka eivät enää pidä paikkaansa.

Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne, kustannustaso ja palvelujen järjestämisen realiteetit ovat muuttuneet niin paljon, että lain alkuperäinen aikataulu ja velvoitteet eivät enää ole toteuttamiskelpoisia. Kun yli puolet alueista ei kykene noudattamaan lakia vaarantamatta lakisääteisiä palveluja, sääntely ei enää toimi tarkoituksensa mukaisesti.

Kannatamme myös investointisuunnitelmaa tarkentavaa 16 §:n muutosta, jonka tarkoituksena on tehostaa valtion ja hyvinvointialueiden välistä ohjausta ja varmistaa, että investointien suunnittelu on läpinäkyvää ja linjassa lainanottovaltuuksien kanssa. Sääntely tukee talouden kokonaisohjausta ja vahvistaa alueiden kykyä suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti ja johdonmukaisesti.

Tuomme kuitenkin esiin huomion siitä, että muutokset tulevat hyvin myöhään suhteessa siihen, millaisessa aikataulupaineessa hyvinvointialueet ovat toimineet. Alueet ovat jo joutuneet tekemään nopeita, laajoja ja osin vaikutuksiltaan epätoivottuja sopeutuspäätöksiä noudattaakseen aiempaa aikataulua. Mikäli hallituksen esitys olisi tuotu käsittelyyn aiemmin, olisi useilla alueilla ollut mahdollisuus suunnitella talouden tasapainottamista rauhallisemmin ja välttää henkilöstövaikutuksia ja palveluleikkauksia, jotka nyt ovat olleet välttämättömiä epärealistisen aikataulun vuoksi. Tämä korostaa tarvetta sille, että jatkossa lainsäädännön muutokset valmistellaan ajoissa ja ennakoiden, jotta ne voivat aidosti ohjata hyvinvointialueiden toimintaa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Yhteenvetona toteamme, että kannatamme esitettyjä muutoksia ja pidämme niitä välttämättöminä hyvinvointialueiden talouden vakauttamiseksi ja perustuslain mukaisten palvelujen turvaamiseksi. Samalla korostamme, että lainsäädäntömuutosten oikea-aikaisuus on keskeistä sekä palvelujen järjestämisen jatkuvuuden että hallinnollisen ennakoitavuuden näkökulmasta.

Helsingissä 3.3.2026

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Päivi Inberg
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisohtaja

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa kehittämisohtaja Jussi Salo, 09 2727 9292 jussi.salo@superliitto.fi